

Bildande av naturminnet Granen Old Pompe i Åre kommun

Beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap. 10 § miljöbalken (1998:808) att förklara granen Old Pompe, med läge angivet på bifogad karta, Bilaga 1, som naturminne. Granen ska markeras med fridlysningsskylt.

Länsstyrelsen beslutar vidare, med stöd av 7 kap. 5 och 6 §§ miljöbalken, om föreskrifter för naturminnet enligt nedan.

Naturminnets namn ska vara ”**Granen Old Pompe**”.

Uppgifter om naturminnet

Namn:	Granen Old Pompe
Kommun:	Åre
Trakt:	Tävelnalen
Fastighet:	Tävelnalen 1:1>1
Lägesbeskrivning:	NNO om Storulvåns fjällstation
Koordinater:	7007579,714 N, 367152,664 E (SWEREF 99 TM), 770 meter över havet
Koordinater avgränsning:	se Tabell 1, Bilaga 1b.
Areal:	0,03 ha
Omkrets:	0,07 km
Berörda miljömål:	14. Storslagen fjällmiljö.
Ekonomiskt kartblad:	70D 0g NO
Naturgeografisk region:	Fjällregionen i södra delen av fjällkedjan
Markägarkategori:	Staten
DOS-id:	1108728
NVR-id:	2029909
Naturvårdsförvaltare:	Länsstyrelsen

Syfte

Syftet med naturminnet är att:

- bevara en ur vegetationshistorisk och naturvetenskaplig synpunkt värdefull gran som funnits på platsen under minst 5700 år.
- bevara en ur informationssynpunkt värdefull och intressant gran i anslutning till den nya informationsstigen "Fjällen i ett föränderligt klimat".

Beskrivning

Granen (*Picea abies*) Old Pompe finns på fastigheten Täveldalen 1:1>1 i Åre kommun. Den växer på en myrholme cirka 460 meter från Storulvåns fjällstation, cirka 240 meter från landsvägen. Trädskiktet på myrholmen domineras av fjällbjörk (*Betula pubescens* ssp. *scerepanovii*) med ensatak enbuskar (*Juniperus communis*) i buskskiktet. Trädet utgörs av en flerstammig klon, varav den högsta stammen idag (maj, 2011) är cirka 4 meter hög. Själva granen upptar totalt en markyta om cirka 10 kvadratmeter. Fältskiktet närmast granen domineras av nordkråkbär (*Empetrum hermaphroditum*), blåbär (*Vaccinium myrtillus*) och ljung (*Calluna vulgaris*). I bottenskiktet dominerar hus- och väggmossa (*Hylocomium splendens* och *Pleurozium schreberi*) med inslag av renlavar (*Cladonia* spp.) och norrlandslav (*Nephroma arcticum*).

Gamla vedrester från marken under granen har daterats till cirka 5700 år BP (BP = 1950), vilket tolkas som att granen Old Pompe, som genetisk individ betraktad, är minst 5700 år gammal.

För bara något tiotal år sedan ansågs granen som art vara en sentida invandrare från öster, som inte kom till fjällen förrän under det allra senaste årtusendet. I och med upptäckten av världens två äldsta, hittills kända nu levande träd, fjällgranarna Old Tjikko på Fulufjället och Old Rasmus på Sonfjället, minst 9500 år gamla, tillsammans med granen Old Pompe och andra kol 14-daterade fynd av makrofossil (vedrester, kottar) från gran, har synen på granens invandring i Sverige helt förändrats.

Att de här fjällgranarna kan bli så gamla, som genetiska individer betraktat, beror huvudsakligen på deras vegetativa förmåga; de nedersta grenarna kan slå rot om de trycks ner mot marken varpå nya stammar kan växa upp och ersätta de gamla. På så sätt bildas hela tiden nya skott och granen som individ kan därför bli mycket gammal. De här granarna har också en enastående förmåga att överleva längre klimatiskt ogynnsamma perioder som lågvuxna buskar, *krummholz*, anpassade efter vinterns snödjup.

Tillsammans med de allra äldsta kända fjällgranarna, Old Tjikko på Fulufjället och Old Rasmus på Sonfjället, finns Old Pompe beskriven i boken Trädets tid av Christel Kvant (2011). En studie av granarna ingår också som en del i licentiatavhandlingen Treeline dynamics in short and long term perspectives – observational and historical evidence from the southern Swedish Scandes. Mid Sweden University Licentiate Thesis 51 (Ancient subalpine clonal spruces (*Picea abies*) – sources of postglacial vegetation history in the Swedish Scandes, ARCTIC (64)2: 183–196.

Vintertid körs en vessla/bandvagn längs en vinterväg som nu går cirka 20 meter söder om granen. Vintervägen har tidigare gått cirka 5 meter ifrån granen, men flyttats efter påpekande från Länsstyrelsen. Stolpar med naturminnessymbolen sätts upp i kanten av myrholmen för att tydliggöra granens förekomst även vintertid och för att skydda dess känsliga närmiljö från eventuella körskador och annan mer eller mindre avsiktlig åverkan.

Granen Old Pompe ingår som en viktig del i informationsprojektet "Fjällen i ett föränderligt klimat" på fjället Getryggen i västra Jämtland – www.foranderligafjall.se, vilket delvis har finansierats med medel från miljömålsmiljonen.

Bedömning

Old Pompe är en ur vegetationshistorisk och naturvetenskaplig synpunkt värdefull gran som funnits på platsen under minst 5700 år. Den kommer att ingå som en del i projektet "Fjällen i ett föränderligt klimat" som en viktig besökspunkt längs en informationsstig i nära anslutning till Storulvåns fjällstation. Då platsen kommer att besökas av ett stort antal vandrare bedömer Länsstyrelsen att granen behöver ett formellt skydd som naturminne för att garantera dess framtida bevarande.

Föreskrifter

För att tillgodose syftet med naturminnet förordnar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 10 § miljöbalken följande:

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken

Utöver vad som gäller enligt annan lagstiftning är det förbjudet att:

1. avverka eller på annat sätt skada den fridlysta granen.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om förpliktelse för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheten att tåla visst intrång

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheten förpliktas tåla att följande åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med naturminne

1. utmärkning av naturminnet.
2. genomförande av ev. fortsatta vetenskapliga undersökningar av granen.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas samt om ordningen i övrigt (gäller även markägare och innehavare av särskild rätt)

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det förbjudet att i naturminnets omedelbara närhet:

1. skada fält-, mark- eller buskskikt samt bortföra eller flytta ved eller förna på marken under och närmast omkring den fridlysta granen.
2. elda.
3. utan Länsstyrelsens tillstånd plocka lavar eller svampar som växer på granen.
5. framföra motordrivet fordon.

Annan lagstiftning

Verksamheter som kräver dispens eller tillstånd från någon av föreskrifterna i detta beslut förutsätter ofta prövning enligt andra lagrum i miljöbalken för att kunna utföras.

För att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön för naturminnet Granen Old Pompe krävs tillstånd enligt 7 kap. 28 a § i miljöbalken. Undantag är verksamheter eller åtgärder som är nödvändiga för framtida skötselåtgärder och förvaltning av särskilda bevarandoområden.

Länsstyrelsen får lämna tillstånd endast om villkoren i 7 kap. 28 b § miljöbalken är uppfyllda, eller om regeringen har gett sin tillåtelse och villkoren i 7 kap. 29 § miljöbalken är uppfyllda.

Ärendets handläggning

I samband med planeringsarbetet av miljömålsprojektet "Fjällen i ett föränderligt klimat" aktualiserades frågan om att bevara den gamla granen Old Pompe, ett av informationsstigens objekt, som naturminne. Genom att på detta sätt höja granens status ökar medvetenheten och intresset hos allmänheten för fjällens vegetation och vegetationshistoria. Granen Old Pompe utgör ett unikt, levande dokument från det förflutna som förtjänar respekt och hänsyn, vilket tydliggörs på detta sätt.

Förslag till beslut om bildande av naturminnet Granen Old Pompe har delgivits sakägare, vilka förelagts att yttra sig.

Ikraftträdande/beslutets giltighet

Detta beslut träder ikraft den dag det vunnit laga kraft.

Kungörelse

Kungörelsedelgivning skall ske enligt 17 § delgivningslagen. Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken träder ikraft den dag som framgår av kungörande i länets författningssamling och gäller omedelbart även om de överklagas.

Överklagande

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, miljödepartementet, inom tre veckor från den dag kungörelse om beslutet varit införd i ortstidning.

Länsstyrelsen
Jämtlands län
Naturvårdsenheten

I handläggningen av detta ärende har förutom undertecknade även enhetschef Helena Eriksson, naturvårdshandläggare Pär Hedberg och Bengt-Åke Strömquist deltagit.

I detta ärende beslutade landshövding Britt Bohlin och naturvårdshandläggare Lisa Öberg var föredragande.

Britt Bohlin, landshövding

Lisa Öberg, naturvårdshandläggare

Kungöres i länets författningssamling och ortstidning.

Länsstyrelsen
Jämtlands län
Naturvårdsenheten

Bilagor:

1a och b. Kartor

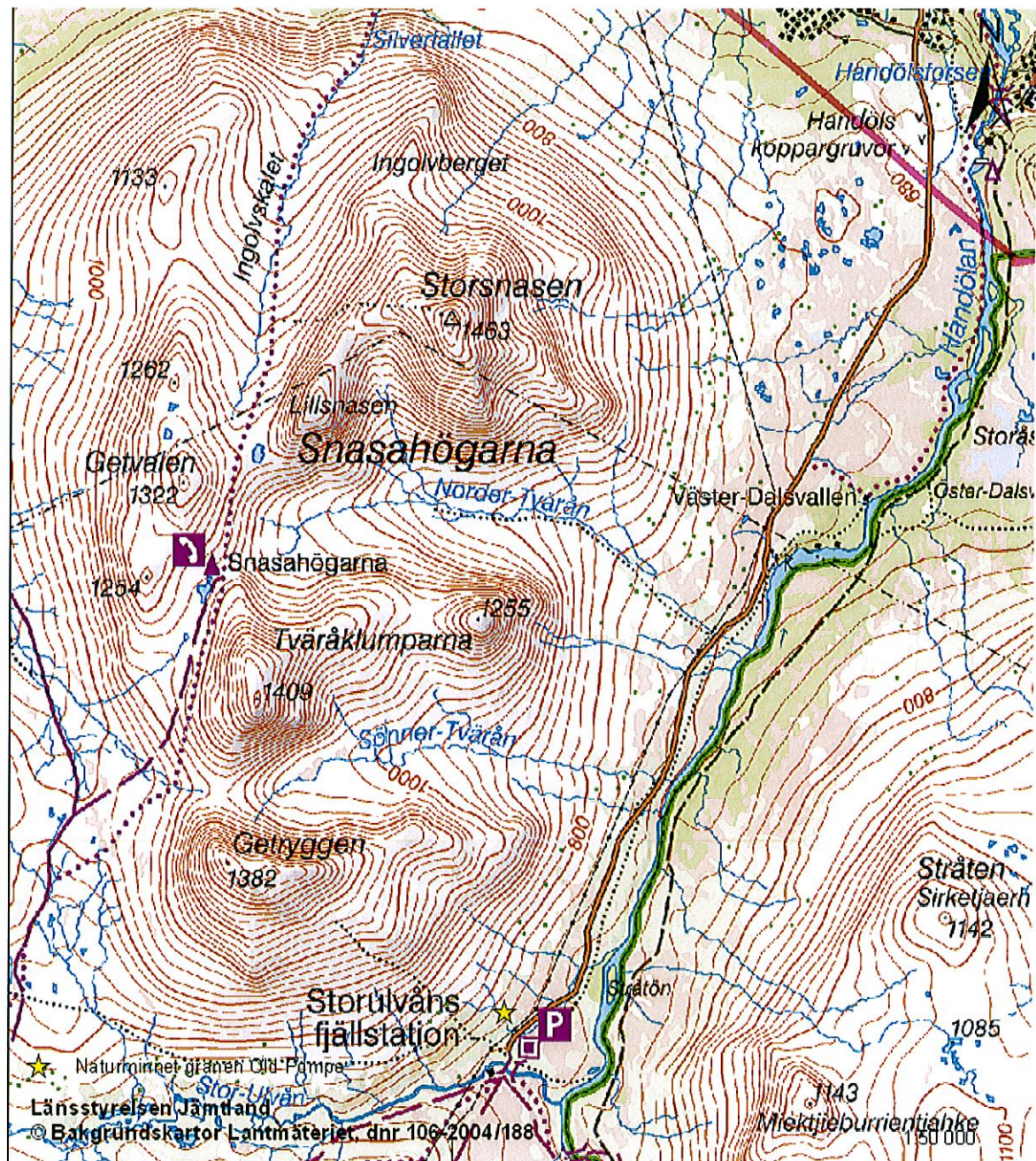
2. Hur man överklagar till Miljödepartementet

3. Sändlista

Bilaga 1a

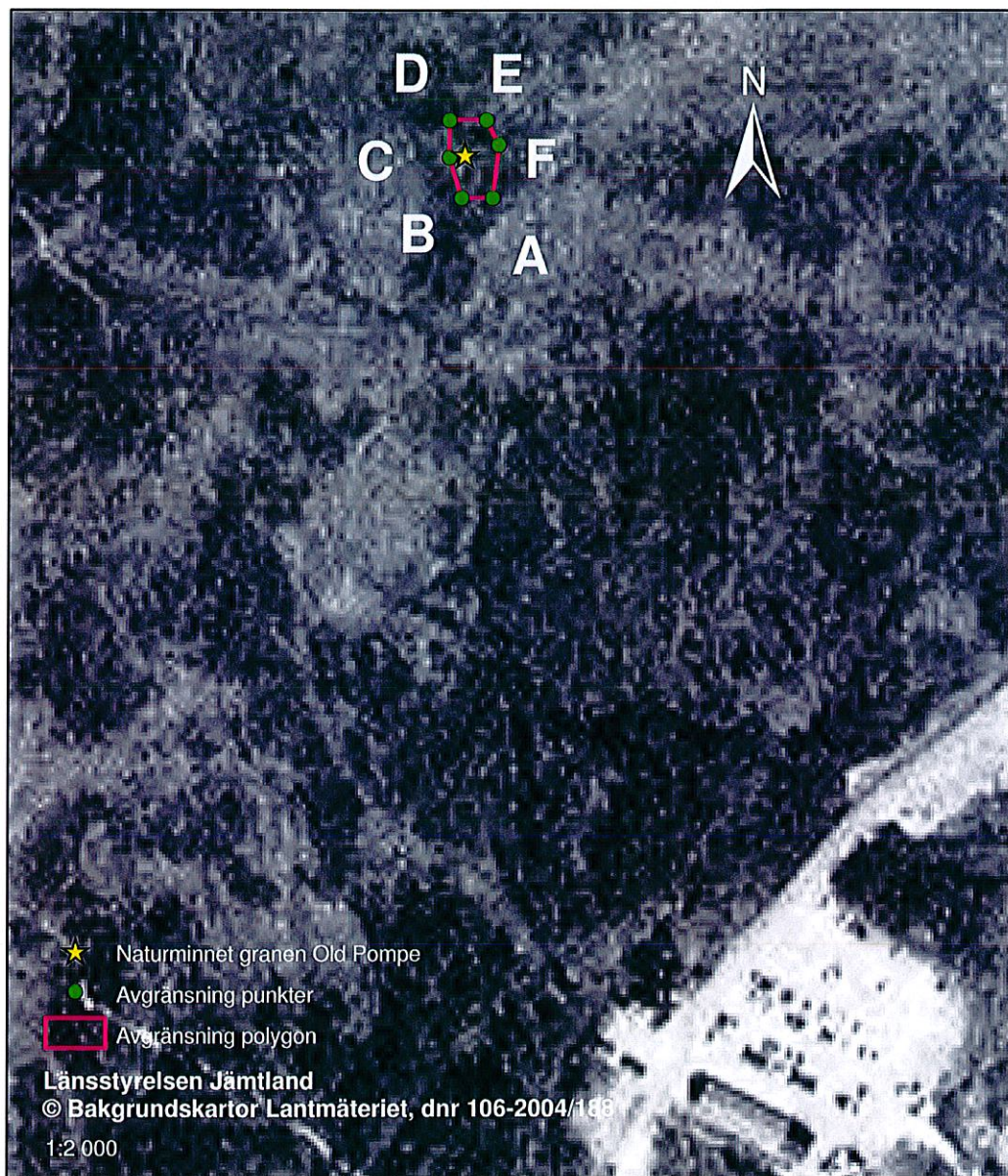
Naturminnet granen Old Pompe, översiktskarta. Skala 1:50 000.

Bilaga 1b

Naturminnet granen Old Pompe, karta över avgränsning. Skala 1:2 000. Se Tabell 1, nedan.

Tabell 1. Naturminnet granen Old Pompe, koordinater för avgränsning.

OBJEKT	SWEREF 99 TM		WGS 84 Lat_long		RT 90 2,5 gon V =:-15 (RH 70)		ALTITUD m _ö_h
	N	E	N	E	RN2	RN1	
Old Pompe	7007579,714	367152,664	63°10.372	012°21.667	7011680	1326582	772
A	7007565,836	367161,834	63°10.364	012°21.678	7011666	1326591	768
B	7007565,711	367151,84	63°10.364	012°21.667	7011666	1326581	768
C	7007578,652	367147,68	63°10.371	012°21.661	7011679	1326577	767
D	7007590,645	367147,529	63°10.378	012°21.660	7011691	1326577	771
E	7007590,795	367159,521	63°10.378	012°21.674	7011691	1326589	773
F	7007582,851	367163,619	63°10.374	012°21.689	7011683	1326593	772

Bilaga 2

F 2

HUR MAN ÖVERKLAGAR TILL REGERINGEN, Miljödepartementet

Om Ni är missnöjd med länsstyrelsens beslut kan Ni överklaga hos regeringen.

Det gör Ni genom att i brev

- tala om vilket beslut Ni överklagar, t.ex. genom att ange ärendets diarienummer
- redogöra för dels varför Ni anser att länsstyrelsens beslut är felaktigt, dels hur Ni anser att beslutet skall ändras.

Ni skall underteckna brevet, förtydliga namnteckningen och uppge adress och telefonnummer.

Om Ni har handlingar eller annat som Ni vill åberopa till stöd för Er ståndpunkt så bör Ni skicka med det.

Överklagandet skall lämnas/skickas till länsstyrelsen, se adress nedan. Om inte länsstyrelsen ändrar sitt beslut kommer överklagandet och handlingarna i ärendet att skickas till regeringen.

Länsstyrelsen måste ha fått Ert överklagande inom tre veckor från den dag meddelande om beslutet var infört i ortstidning. I annat fall kan Ert överklagande inte prövas.

Om Ni behöver veta mer om hur Ni skall gå till väga, så kan Ni vända Er till länsstyrelsen, telefonnummer 063-146000.

Länsstyrelsens postadress:

Länsstyrelsen i Jämtlands län
831 86 Östersund

Länsstyrelsen
Jämtlands län
Naturvårdsenheten

Bilaga 3

Sändlista

Handölsdalens sameby, Ängsvägen 12, 840 95 Funäsdalen

Skogsstyrelsen, Strandvägen 1, 830 05 Järpen

Statens Fastighetsverk (SFV), Köpmangatan 22A, 831 30 Östersund

Svenska Turistföreningen STF Storulvåns turiststation, 830 15 Duved

Åre kommun, Norra vägen 21 C, 830 05 Järpen

Kungörelse

Bildande av naturminnet Granen Old Pompe

Länsstyrelsen i Jämtlands län har den 5 mars 2012 beslutat om bildande av naturminnet Granen Old Pompe i Åre kommun. Naturminnet är beläget i Handölsdalen, cirka 0,5 km norr om Storulvåns fjällstation, på fastigheten Täveldalen 1:1>1.

Beslutet finns tillgängligt hos Länsstyrelsen, Centraldiariet, Residensgränd 7, 831 86 Östersund, till och med 29 mars 2012.

Beslutet kan överklagas hos Regeringen, Miljödepartementet inom 3 veckor från den dag meddelande om beslut var infört i ortstidningen, senast 29 mars 2012. Vänligen ange diarienummer 511-7509-11.

LÄNSSTYRELSEN

*Ska införas i Östersundsposten och Länstidningen 2012-03-08.
Debiteras Länsstyrelsen*